

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

İleri Yaşlılıkta Psikik Değişim Sorunu, Sebepleri ve Çözümleri

Prof. Dr. phil. habil. İsmail Tufan

Türkiye’de “yaşlı yılı” ilan edilen 2019’da hâlâ yaşlılık problemine planlı ve sistematik çözümlere özlem duymaktayız. İleri yaşlıların genel ve spesifik problemlerine tatmin edici çözümler üretilememiştir. Oysa Türkiye’de yaşam süresinin uzaması yeni yaşlılık sorunlarını beraberinde getirmiştir. Biyolojik yenilenme yeteneği kaybı veya diğer adıyla doğurganlığın azalması, demografik yaşlanma sürecinin hızını arttırmıştır.

Toplumumuzun geleceğini, sayıları hızla artan yaşlılar ve ileri yaşlılar belirleyecektir. Nüfusumuz sadece küresel yaşlanma trendine uyumlu olarak yaşlanmakla kalmayıp, aynı zamanda küresel demografik değişimle ilişkili sorunlardaki benzerlikler de dikkat çekmektedir. Bunlardan biri olan *ileri yaşlılıkta psikik değişim*, bu sunumda sebepleri, sonuçları ve çözümleri ele alınacak olan önemli bir konudur.

İleri yaşlılık, ülkemizde 80 yaş ve üzeri kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır ve ortalama yaşam süresi ile açıklanmaktadır. Her ne kadar ileri yaşlı kişilerde psikik sorunlara diğer yaş gruplarındaki kişilere göre daha sık rastlanmasa da ileri yaşlılıkta *spesifik* psikik değişimler ortaya çıkmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu’na göre doğuşta beklenen yaşam süresi ortalama 78 yıldır. Bu yüzden 80 yaş ve üzeri nüfus, Gerontolojinin spesifik hedef grubu olarak tanımlanmıştır. Bu yaş grubuna özgü *psikik değişimler* arasında öncelikle demans (genellikle Alzheimer hastalığı), depresyon ve yalnızlık gerontolojik literatürde en çok tartışılan konulardır.

Konunun ülkemiz açısından önemi demografik değişim ile açıklanabilir. Çünkü nüfus yapısındaki yaşa bağlı değişim, sadece genel olarak yaşlı sayı ve oranını arttırmakla kalmayıp, aynı zamanda ileri yaşlı nüfus artmasına yol açmaktadır. Nüfus istatistikleri ülkemizde en hızlı çoğalan nüfusun 80 yaş ve üzeri nüfus olduğunu ortaya koymaktadır.

İleri yaşlılık dönemi aynı zamanda bireysel ve bağlamsal koşullara bağlı olarak değişir. Birey ve koşullar arasındaki ilişkiler, ileri yaşlılık dönemini belirlemektedir. Bu açıdan bakıldığında ileri yaşlılıkta psikik sorunlar, sebepleri ve çözümleri, ülkemizde önemi hızla artan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. İleri yaşlılığa özgü psikik sorunlar, sağlık, yardım ve bakım gibi Gerontolojinin uygulama alanlarıyla da bağlantılıdır. Ayrıca bu sorunlarla ilişkili sosyal politikaların koşulları ve sosyal davranışlar arasındaki ilişkiler de göz önüne alındığında, konunun önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle ileri yaşlılıkta psikik sorunların aile ile olan ilişkileri göz önüne alındığında, ileri yaşlılıkta psikik değişim konusunun sosyal boyutları algılanmaktadır.